

Göteborgs
Stad

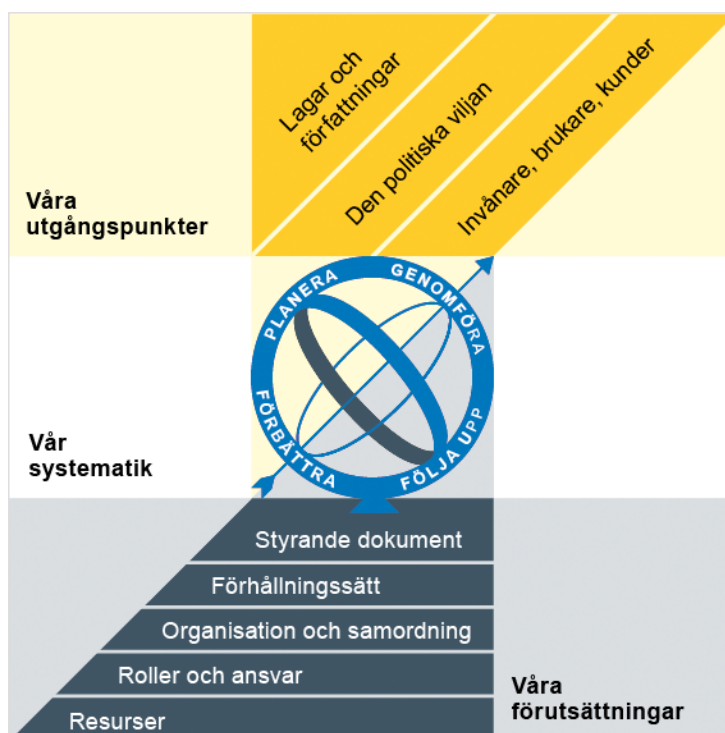
Grundskolenämndens riktlinje för en drogfri skola

Reglerande styrande dokument

Policy
► Riktlinje
Regel
Anvisning
Rutin
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

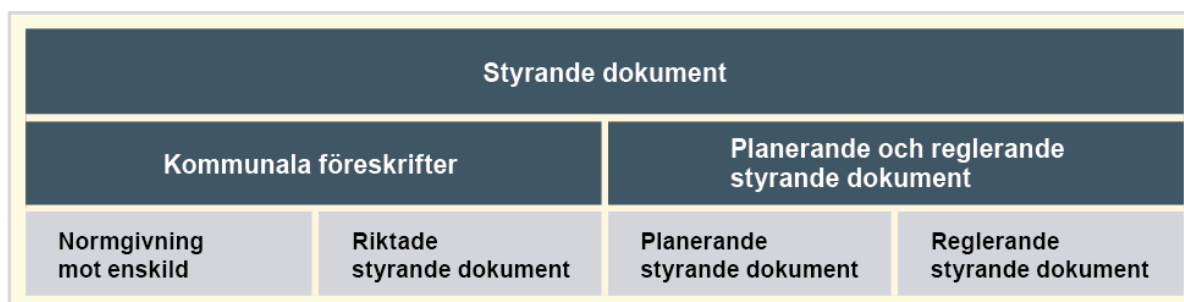

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Dokumentnamn: Grundskolenämndens riktlinje för en drogfri skola			
Beslutad av: Grundskolenämnden	Gäller för: Grundskoleförvaltningen	Diarienummer: N609-4294/20	Datum och paragraf för beslutet: 2021-04-20
Dokumentsort: Riktlinje	Giltighetstid: Tillsvidare	Senast reviderad: 2024-12-05	Dokumentansvarig: Samordnande elevhälsoschef

Innehåll

Inledning	3
Syftet med denna riktlinje	3
Vem omfattas av riktlinjen	3
Bakgrund	3
Lagbestämmelser	3
Koppling till andra styrande dokument	3
Riktlinje	4
Vad menas med droger?	4
Tecken som kan tyda på användning och hantering av droger	4
Riktlinje för grundskola, anpassad grundskola och fritidshem	5
Vid misstanke om droganvändning eller droghantering	6
Vid konstaterad droganvändning och droghantering	6
Åtgärder när elev är drogpåverkad	7
Frågor och svar	7
Kontaktuppgifter	7

Inledning

Syftet med denna riktlinje

Syftet med riktlinjen är att klargöra grundskoleförvaltningens arbete för en drogfri skola och ge stöd till skolans personal kring hur de ska agera vid misstanke eller vetskap om en elev använder eller hanterar droger. Riktlinjen kompletteras av Grundskoleförvaltningens plan för det drogförebyggande arbetet.

Vem omfattas av riktlinjen

Denna riktlinje gäller tillsvidare för grundskoleförvaltningen.

Bakgrund

Ansvar för grundskolan överfördes från stadsdelarna till en central nämnd och förvaltning 2018. Arbetet med drogfri skola såg olika ut i stadsdelarna och det har sedan centraliseringen inte funnits en för staden gemensam riktlinje för en drogfri skola.

Lagbestämmelser

- Skollagen (2010:800)
Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap 3 §)
- Läroplan för grundskolan (Lgr 22, Lgrsär 22).
I läroplanen under rektors ansvar framgår att rektors särskilt ansvarar för att det i undervisningen i olika ämnen integreras ämnesövergripande kunskapsområden, exempelvis miljö, trafik, jämställdhet, konsumentfrågor, sex och samlevnad samt riskerna med tobak, alkohol och andra droger.
- Narkotikastrafflag (1968:64)
Det är straffbart att anskaffa, förvara, använda, förmedla samt erbjuda narkotika till försäljning (1 §). Langning i större och yrkesmässig omfattning räknas som grovt brott (3 §).
- FN:s barnkonvention
Skolan är skyldig att skydda barn och ungdomar från alkohol och droger. (artikel 33)
- Arbetsmiljölagen (1977:1160)
Lagen förskriver att skolan ska ha en bra arbetsmiljö. Skolan är skyldig att förebygga ohälsa och olycksfall, bland annat orsakat av droger. (3 kap. 2§)
- Socialtjänstlag (2001:453)
All personal som arbetar med barn och ungdomar är skyldiga att genast göra en anmälan till socialtjänsten vid misstanke om att barn/ungdom far illa, till exempel genom användning av droger (14 kap 1 §).
- Lag om tobak och liknande produkter (2018:2088)
Rökning på skolgården är förbjuden (6 Kap 2 §) enligt tobakslagen, skolan ansvarar för att rökförbudet efterlevs (6 kap 8 §)

Koppling till andra styrande dokument

Ur Göteborg Stads budget 2021:

”Arbetet med att minska droganvändandet ska inriktas på att motverka en för tidig alkoholdebut samt minska den totala alkoholkonsumtionen och rökningen, framförallt bland ungdomar. Lika viktigt är att motverka att unga provar och brukar narkotika”

Riktlinje

Vad menas med droger?

Droger är substanser som är sinnesförändrande och/eller beroendeframkallande. Även om lagstiftningen skiljer sig mellan de olika drogerna så är det viktigt att poängtera att inga droger är legala att sälja till barn och ungdomar som är under 18år (med undantag för vissa lösningsmedel och gaser). Det finns ett regelverk kring anskaffning och användning av droger för att minska dess skadliga konsekvenser.

- **Tobak** innehåller nikotin som är centralstimulerande och beroendeframkallande. Idag finns det produkter som märks som tobaksfria men som innehåller nikotin, till exempel e-cigarettor och snusprodukter. Tobak får bara säljas till personer som är över 18 år.
- **Alkohol** har beroendeskapande effekter och kan leda till fysiska och psykiska skador. Alkohol får bara säljas till personer som är över 18 år.
- **Narkotika** är ämnen med beroendeframkallande egenskaper och/eller euforiserande effekter och som antingen är upptagna i de internationella konventionerna eller som är klassade som narkotika i Sverige. All icke-medicinsk hantering av narkotika är förbjudet, dvs att köpa, sälja, tillverka, transportera och använda narkotika. Många av de mediciner som vi använder är narkotikaklassade och därmed lagliga om de används i enlighet med förskrivningen. Det finns många olika sorters läkemedel som användas felaktigt i berusningssyfte till exempel Tramadol, bensodiazepiner eller amfetaminläkemedel.
- **Lättflyktiga lösningsmedel och gas** sniffas eller boffas, det vill säga att man inandas gas och får ett rus när hjärnan utsätts för syrebrist.
- **Dopningspreparat** är bruk av hormonpreparat och andra läkemedel för att öka musklernas styrka och volym. Lag om förbud mot vissa dopningsmedel (1991:1969) förbjuder all otillåten hantering av dopningsmedel. Till skillnad från narkotika omfattar narkotikalagen grupper av substanser som till exempel anabola steroider och testosteron.

Tecken som kan tyda på användning och hantering av droger

All personal inom skolan har en skyldighet att göra en anmälan till socialtjänsten vid oro så som misstanke om användning eller hantering av droger. Att upptäcka användning eller hantering av droger är inte enkelt. Fysiska tecken på droganvändning kräver mycket träning och flera tecken går att dölja. Tecknen är ofta vaga och användaren kan också bagatellisera och förneka användning av droger. Det viktigaste är att reagera om ungdomen ändrar sitt beteende, nedan är exempel på förändrat beteende.

- Minskad motivation för skolarbetet
- Har oregelbunden frånvaro (både hela dagar och delar av lektioner)
- Har en försämrad prestation i skolan
- Trötthet och håglöshet, sömnbrist
- Koncentrationssvårigheter
- Byter umgänge/har ny typ av kompisar
- Uttrycker drogliberala åsikter
- Bryter mot skolans regler

Ovan tecken kan även vara tecken på till exempel förändrad familjesituation eller psykisk ohälsa, och kan förekomma hos tonåringar som inte använder droger. Det är viktigt att vuxna reagerar om de känner en oro för barnets beteende och utveckling för att ha möjlighet att fånga upp tecken på att en elev mår dåligt tidigt. Det finns även mycket som pekar mot att flera riskfaktorer förstärker varandra, ser man flera tecken hos en ungdom är det än mer viktigt att ingripa. En ökad riskperiod för ungdomar är under sommarloven. Framförallt sommarlovet mellan åk 9 och gymnasiet.

Om man som personal är osäker på hur man ska tolka tecknen eller agera finns elevhälsans personal som stöd. En tidig kommunikation kring förändrat beteendemönster med familj och elevhälsopersonal främjar en tidig upptäckt.

Riktlinje för grundskola, anpassad grundskola och fritidshem

I grundskoleförvaltningen råder nolltolerans mot tobak, alkohol och droger i skolan. Skolan är en drogfri arbetsplats. Enligt arbetsmiljölagen ska skolledningen vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att elever och arbetstagare utsätts för ohälsa och olycksfall.

Nedan beskrivs hur skolorna ska agera vid misstanke om alkohol och droganvändning samt hantering, men även vid konstaterad droganvändning och hantering av alkohol och droger. Riktlinjen är tänkt som ett komplement eller stöd till skolans befintliga rutiner. I matriserna nedan, under rubriken Detta ska göras, framgår i ordningsföljd vad skolorna ska göra. Denna ordningsföljd ska ses som stöd och kan utifrån skolpersonalens bedömning behöva anpassas något utifrån varje given situation. Det är viktigt med skyndsam hantering och mycket måste ske omgående eller direkt.

Vid upptäckt av tobaksanvändning på skolans område

Detta ska göras	Vem
Samtlig personal som ser att en elev använder tobak har skyldighet att säga till eleven att det inte är tillåtet att använda tobak under skoltid	Involverad personal
Underrätta elevens ansvarspedagog/mentor vid tobaksanvändning.	Involverad personal
Prata med eleven och ge eleven möjlighet att berätta för vårdnadshavare samt erbjuda stöd hos elevhälsan	Ansvarspedagog/Mentor
Informera vårdnadshavare	Ansvarspedagog/mentor

Vid misstanke om droganvändning eller droghantering

Misstanke om *droganvändning* kan innebära att du som vuxen märker av tendenser hos eleven som skulle kunna innebära att den brukat droger, men du är inte säker på att så faktiskt är fallet. Misstanke om *droghantering* handlar om att du misstänker att eleven kan vara inblandad i langning, det vill säga köpa, sälja och/eller förvara droger.

Detta ska göras	Vem
Information ges till rektor och elevhälsan om misstanke	Den som har misstanke
Prata med eleven om hur hen mår samt ge stöd vid behov	Den som har misstanke, eller den som rektor utser
Kontakt tas med vårdnadshavare och information ges om möjligheten att vända sig till socialtjänsten, Mini-Maria och Föräldraföreningen Mot Narkotika	Rektor, eller den som rektor utser
Om misstanke kvarstår: Orosanmälan görs till socialtjänsten angående misstanke om droganvändning enligt skolans ordinarie rutin för orosanmälan.	Rektor eller annan skolpersonal
Arbeta enligt skolans elevhälsorutin.	Elevhälsan
Vid behov inhämtas samtycke från vårdnadshavare för vidare samarbete med aktörer/forum utanför skolan (t.ex. Mini-Maria, SSPF och SIP).	Rektor, eller den som rektor utser
Vid misstanke om brott agera utifrån grundskoleförvaltningens riktlinje och vägledning för hantering av misstänkta brott i skolan Vid behov ska skolan vara polisen behjälplig vid eventuell narkotikainsats. Narkotikahund kan komma att användas.	Rektor, eller den som rektor utser

Vid konstaterad droganvändning och droghantering

Konstaterad droganvändning avser när du som vuxen är säker på att eleven nyttjat/brukar nyttja droger, men eleven inte är märkbart drogpåverkad vid det aktuella tillfället.

Likaså avser konstaterad droghantering att du med säkerhet vet att eleven exempelvis langar. Om du som vuxen hittar, eller får kännedom om att det finns, narkotikaklassade droger på skolan och/eller att drogförsäljning sker på skolan ska följande lista följas och polis kontaktas.

Detta ska göras	Vem
Information ges till rektor och elevhälsan	Den som har misstanke
Sammankalla vårdnadshavarna till möte. Information ges om möjlighet att vända sig till socialtjänsten, Mini-Maria och Föräldraföreningen Mot Narkotika.	Rektor
Inhämta samtycke från vårdnadshavare för vidare samarbete med aktörer/forum utanför skolan (t.ex. Mini-Maria, SSPF och SIP).	Rektor, eller den som rektor utser
Orosanmälan görs till socialtjänsten angående droganvändning, enligt skolans rutin för orosanmälan.	Rektor, eller den som rektor utser
Informera berörd personal i skolans verksamhet	Rektor
Vid misstanke om brott agera utifrån grundskoleförvaltningens riktlinje och vägledning för hantering av misstänkta brott i skolan Vid behov ska skolan vara polisen behjälplig vid eventuell narkotikainsats. Narkotikahund kan komma att användas.	Rektor, eller den rektor utser

Åtgärder när elev är alkohol- eller drogpåverkad i skolan

Insatserna nedan ska du tillämpa om du märker att en elev är påverkad av alkohol eller narkotika.

Detta ska göras	Vem
Flytta elev till trygg miljö och ta hjälp av kollega	Involverad personal
Gör en lägesbedömning – vid behov ta hjälp av elevhälsan	Involverad personal
Ring 112 vid akut situation	Involverad personal
Informera ansvarig rektor	Involverad personal
Kontakta vårdnadshavare	Rektor, eller den rektor utser
Genomför nödvändiga åtgärder enligt matrisen ovan gällande konstaterad droganvändning och droghantering.	Rektor, eller den rektor utser

Utvärdering och uppföljning

Riktlinjen utvärderas årligen av förvaltningsledningen

Riktlinjen ska lyftas minst en gång per år på ett APT för skolpersonalen.

Den senaste versionen av riktlinjen ska finnas internt på kommunens intranät samt på skolornas hemsida.

Frågor och svar

- *Kan skolan tvinga en elev att göra ett drogtest?*
Nej, det är bara polis som kan utföra ett tvingande drogtest. Rektor har rätt att be eleven göra ett frivilligt drogtest. Inom grundskoleförvaltningen görs dock vanligtvis inte detta av skolan, utan anmälan görs till socialtjänst och vid behov polis, som i sin tur gör eventuellt drogtest.
- *Anmäler skolan alltid drogaktiviteter till socialtjänsten?*
Ja, om det finns en misstanke om drogaktivitet hos en elev anmäler skolan alltid detta till socialtjänsten. Syftet med anmälan är bland annat att eleven och vårdnadshavarna ska få stöd att hantera situationen på bästa sätt.
- *Har skolan rätt att gå in i elevers skåp?*
På vissa skolor får eleverna tillgång till skåp. Dessa ägs av skolan och är till för förvaring av böcker, skolmaterial och kläder. Skolans personal har rätt att öppna skåpet vid misstanke om att någon förvarar t.ex. vapen eller droger i skåpet.

Kontaktuppgifter

Skolans elevhälsopersonal

www.goteborg.se/grundskola

Telefon: 031 - 365 09 60 (kontaktcenter)

Socialtjänsten

[Familj, barn och ungdom - Göteborgs Stad](#) Telefon: 031 -

365 00 00 (kontaktcenter)

Mini-Maria

Mini-Maria Göteborg (MM) finns för ungdomar upp till 21 år, som har frågor eller bekymmer som rör alkohol, narkotika eller andra droger. MM erbjuder kostnadsfri information, rådgivning och behandling både för eleven, dennes familj och närstående. MM drivs i samverkan mellan Göteborgs stad och Västra Götalandsregionen. Du kan vända dig hit med alla frågor som rör droger.

www.minimaria.se

Centrum/Väster	Norra Hamngatan 8, telefon: 031-367 99 40
Nordost	Gamlestadsvägen 4, telefon: 031-367 92 90
Hisingen	Vågmästaregatan 1b, telefon: 031-367 93 15

Föräldraförening mot narkotika i Göteborg

Föräldraföreningen mot narkotika (FMN) är en ideell förening som bland annat erbjuder rådgivning, stödsamtal och föreläsningar till vårdnadshavare. Hit kan vårdnadshavare även ta med sitt barn för provtagning/drogtest.

www.fmngoteborg.com

Nordhemsgatan 41, telefon: 031-12 89 01

Polisen, tips och anmälan vid brott/misstanke om brott

Skolans kontaktpolis kan konsulteras för främjande arbete samt vid frågor och osäkerhet kring hantering av fall. Utöver dessa kanaler nås polisen enligt kontaktuppgifterna nedan.

www.polisen.se

Telefon vid akuta fall: 112

Telefon vid övriga fall: 114 14

Mer information om droger finns att läsa här:

www.CAN.se

www.drugsmart.se